

1944, október 14. [Banská Bystrica.] — Politická zpráva čs. vládného delegáta ministra F. Němca o pozícii Slovenskej národnej rady medzi obyvateľstvom a jej vzťahu k londýnskej vláde so žiadosťou o inštrukcie, či zachovať neutralitu alebo uplatňovať vládnu autoritu, zaslaná rádiotelegraficky prezidentovi Benešovi do Londýna.

VI — 1014127/44.

Panu prezidentovi:

Dotakem ke zprávě Drtinově¹ a po dalších rozhovorech a zkušenostech posílám další politickou zprávu, zejména také vzhledem k jednání se zdejší delegací:²

1. Pozice NR se mně nezdá být příliš pevná. Slyšeli jsme všichni mnoho námitek a přímé nespokojenosti. Proto nutno s tím počítat, ale počítat s tím, že patrně dozná během času značných změn. To záleží do velké míry od štěstí válečného a organizačního úspěchu další rezistence. Zatím máme bezpečný dojem, že široké vrstvy zachovávají z valné části postoj vyčkávací, to platí zejména o venkově. Vůbec nyní, budována téměř výhradně shora a chybí jí dosud solidní báze dole.

2. Přijetí moje bylo dobré, ale současně všude cítím plno obav, nejistoty o úmyslech londýnské vlády a kompetenční citlivosti. Fakt je, že NR začala svoji činnost jako úplná vláda, tato tendence v ní dosud převládá. Teprve moje řeč v NR rozptýlila částečné obavy před námi a také fakt, že do něčeho dosud nezasahují, ač z mnohých stran jsme o to žádáni a očekávalo se to. Naproti tomu NR výbor [?] mimo zahraniční politiku neběře v úvahu ústavu³ kompetenci presidenta a vlády. Chce stát na konci osvobození celého Slovenska jako reprezentant slovenského národa. Aspirace federační a autonomní jsou u ní silné. Musíme být proto při jednání opatrní. Dokonce jsou zde představy, že ani na území osvobozeném Rudou armádou nemá být uplatňována suverenita londýnské vlády, nýbrž NR.

3. Pro mne se nyní klade otázka, zda mám i nadále zachovat neutralitu, či mám-li se pokusit v některých směrech uplatnit autoritu vládní. Učinil jsem tak pouze ve sféře zahraničně politické (ve věci zajatých Maďarů a to nenarazilo naprosto na odpor) a hospodářským pověřencům jsem vyložil naše přípravy hospodářské a finanční. Pokud jde o poměr k slovenské koruně, spíše se jim tím ulevilo. Bylo tu plno fantastických představ, že chceme postupovat zcela bez ohledu na zdejší poměry hospodářské. Prosím o instrukci Vaši a vlády, jak se spíše zachovat. Dosud se zde postupuje zcela bez ohledu na naše debaty.

4. Po shlednutí situace mám za to, že musí být připravena vládní deklarace, podepsaná presidentem a vládou, kterou bych dal vytisknouti a vylepiti. V tom směru jedněte rychle.

5. Dal jsem gen. Svobodovi na jeho žádost v dohodě s gen. Hasalem souhlas k mobilizaci na osvobozeném území.

6. Mám za potřebné, aby byl z jakéhokoliv titulu vyslán za mnou Dr. Clementis.

Němec.

SŤA Praha. O 61-19-9/162. („Válečný deník operačního oddělení štábu pro přípravu čs. br. moci“, přílohy.) Záznam dešifrované došlejší depeše. Strojopisný přepis.

¹ Vid' dokument čis. 409 z 11. 10. 1944.

² Němec mal zrejme na mysli delegáciu SNR, ktorá odcestovala do Londýna.

³ Pravdepodobne pôvodný zmysel bol „ústavní kompetenci“.